

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 5/21
Λουξεμβούργο, 14 Ιανουαρίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-441/19
TQ κατά Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Πριν εκδώσει απόφαση επιστροφής σε βάρος ασυνόδευτου ανηλίκου, ένα κράτος μέλος οφείλει να εξακριβώσει ότι στο κράτος επιστροφής υπάρχει διαθέσιμη κατάλληλη υποδοχή για τον ανήλικο

Επιπλέον, στην περίπτωση που κατά το στάδιο της απομακρύνσεως δεν είναι πλέον βέβαιη η ύπαρξη κατάλληλης υποδοχής, το κράτος μέλος δεν θα έχει τη δυνατότητα να εκτελέσει την απόφαση επιστροφής

Τον Ιούνιο του 2017 ο TQ, ασυνόδευτος ανήλικος ηλικίας τότε 15 ετών και τεσσάρων μηνών, υπέβαλε στις Κάτω Χώρες αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής ορισμένου χρόνου λόγω ασύλου. Στο πλαίσιο της αιτήσεως αυτής, ο TQ δήλωσε ότι γεννήθηκε το 2002 στη Γουινέα. Μετά τον θάνατο της θείας του με την οποία ζούσε στη Σιέρα Λεόνε, ο TQ ήρθε στην Ευρώπη. Στο Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες), υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, για τον λόγο δε αυτόν πάσχει σήμερα από σοβαρές ψυχικές διαταραχές. Τον Μάρτιο του 2018 ο Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υφυπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες) έκρινε αυτεπαγγέλτως ότι δεν μπορούσε να χορηγηθεί στον TQ άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, το δε αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι ο TQ δεν μπορεί να υπαχθεί ούτε στο καθεστώς πρόσφυγα ούτε στο καθεστώς επικουρικής προστασίας. Κατά το ολλανδικό δίκαιο, η απόφαση του Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ισοδυναμεί με απόφαση επιστροφής.

Τον Απρίλιο του 2018 ο TQ άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων ότι δεν γνωρίζει πού κατοικούν οι γονείς του, ότι δεν θα μπορούσε να τους αναγνωρίσει κατά την επιστροφή του, ότι δεν γνωρίζει κανένα άλλο μέλος της οικογένειάς του και ότι δεν γνωρίζει καν αν η οικογένειά του έχει άλλα μέλη.

Το αιτούν δικαστήριο εξηγεί ότι η ολλανδική ρύθμιση διακρίνει μεταξύ των ασυνόδευτων ανηλίκων βάσει της ηλικίας τους. Όσον αφορά τους ανηλίκους ηλικίας κάτω των 15 ετών κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για χορήγηση ασύλου, διενεργείται, πριν από την έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως, έρευνα σχετικά με την ύπαρξη κατάλληλης υποδοχής στο κράτος επιστροφής, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 10 της οδηγίας 2008/115¹, και, σε περίπτωση που δεν υφίσταται κατάλληλη υποδοχή, χορηγείται στους εν λόγω ανηλίκους κανονικός τίτλος διαμονής. Για τους ανηλίκους ηλικίας 15 ετών και άνω κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για χορήγηση ασύλου, όπως ο TQ, δεν διενεργείται τέτοια έρευνα, φαίνεται δε ότι οι ολλανδικές αρχές περιμένουν μέχρι να συμπληρώσουν οι εν λόγω ανήλικοι το 18ο έτος της ηλικίας τους προκειμένου να εφαρμόσουν εν συνεχεία την απόφαση επιστροφής. Συνεπώς, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της αιτήσεως για χορήγηση ασύλου και της ενηλικιώσεως του ασυνόδευτου ανηλίκου ηλικίας 15 ετών και άνω, η διαμονή του στις Κάτω Χώρες είναι μεν παράνομη αλλά ανεκτή παρά ταύτα.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικά με το αν συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης η διάκριση στην οποία προβαίνει η ολλανδική ρύθμιση μεταξύ ασυνόδευτων ανηλίκων ηλικίας 15 ετών και άνω και ασυνόδευτων ανηλίκων ηλικίας κάτω των 15 ετών.

¹ Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98, στο εξής: οδηγία περί επιστροφής).

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Το Δικαστήριο κρίνει ότι, όταν ένα κράτος μέλος σκοπεύει να εκδώσει απόφαση επιστροφής σε βάρος ασυνόδευτου ανηλίκου βάσει της οδηγίας περί επιστροφής, οφείλει, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, να λαμβάνει απαραίτητως υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού², πράγμα που σημαίνει ότι οφείλει να προβεί σε γενική και εμπειριστατωμένη εκτίμηση της καταστάσεως του εν λόγω ανηλίκου. Κατά το Δικαστήριο, αν το οικείο κράτος μέλος μπορούσε να εκδώσει απόφαση επιστροφής χωρίς να έχει εξακριβώσει προηγουμένως ότι υπάρχει κατάλληλη υποδοχή στο κράτος επιστροφής, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα ότι, μολονότι θα έχει εκδοθεί σε βάρος του ανηλίκου αυτού απόφαση επιστροφής, δεν θα είναι εντούτοις δυνατόν να συντελεστεί η απομάκρυνσή του σε περίπτωση που δεν υπάρχει κατάλληλη υποδοχή στο κράτος επιστροφής. Επομένως, ο ανήλικος θα περιερχόταν σε κατάσταση μεγάλης αβεβαιότητας ως προς το νομικό καθεστώς του και ως προς το μέλλον του, ιδίως όσον αφορά τη σχολική του εκπαίδευση, τον δεσμό του με ανάδοχη οικογένεια ή τη δυνατότητα παραμονής του στο οικείο κράτος μέλος, πράγμα που θα ήταν αντίθετο προς την απαίτηση προστασίας των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, αν δεν υπάρχει διαθέσιμη κατάλληλη υποδοχή στο κράτος επιστροφής, δεν μπορεί να εκδοθεί απόφαση επιστροφής σε βάρος του ανηλίκου.

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η ηλικία του ασυνόδευτου ανηλίκου συνιστά μόνον ένα στοιχείο μεταξύ περισσοτέρων προκειμένου να κριθεί αν υπάρχει κατάλληλη υποδοχή στο κράτος επιστροφής και να προσδιοριστεί αν τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού επιτάσσουν να μην εκδοθεί απόφαση επιστροφής σε βάρος του. Συνεπώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να διακρίνει μεταξύ ασυνόδευτων ανηλίκων αποκλειστικώς βάσει του κριτηρίου της ηλικίας τους προκειμένου να εξακριβώσει αν υπάρχει τέτοια υποδοχή.

Το Δικαστήριο κρίνει επίσης ότι, δεδομένης της υποχρεώσεως των κρατών μελών να λαμβάνουν απόφαση επιστροφής σε βάρος κάθε υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει παρανόμως στο έδαφός τους³ και να προβαίνουν στην απομάκρυνσή του⁴ το συντομότερο δυνατό, η οδηγία περί επιστροφής δεν επιτρέπει σε κράτος μέλος, αφού εκδώσει απόφαση επιστροφής σε βάρος ασυνόδευτου ανηλίκου και αφού εξακριβώσει ότι υπάρχει κατάλληλη υποδοχή στο κράτος επιστροφής, να μην προβεί εν συνεχεία στην απομάκρυνσή του έως ότου αυτός συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο εν λόγω ανήλικος πρέπει να απομακρυνθεί από το έδαφος του οικείου κράτους μέλους, υπό την επιφύλαξη της εξελίξεως της καταστάσεώς του. Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, το Δικαστήριο κρίνει ότι, στην περίπτωση που κατά το στάδιο της απομακρύνσεως του ασυνόδευτου ανηλίκου δεν είναι πλέον βέβαιη η ύπαρξη κατάλληλης υποδοχής στο κράτος επιστροφής, το οικείο κράτος μέλος δεν θα έχει τη δυνατότητα να εκτελέσει την απόφαση επιστροφής.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της.

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

² Βλ. άρθρο 5, στοιχείο α', της οδηγίας περί επιστροφής.

³ Βλ. άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας περί επιστροφής.

⁴ Βλ. άρθρο 8 της οδηγίας περί επιστροφής.